

»Ata, ata, Ladko tudi nas. Ata lep, lep! Ata plisli domov.«

Otroci so se smejali, tudi Ciril se je pomagal smejati; Lesar pa je pogledal ženo, rekoč: »Vidiš, sedaj-le me je spoznal.«

Obrnila se je v stran, da bi zadušila solze, ki so ji prikipele z oči od samega veselja.

Slovanske pravljice.

Priobčuje *Nik. Vrhov.*

5. Kako je črevljar preslepil hudobca.

(Češka.)

Črevljar je pobegnil z doma. Nezadovoljen je bil, saj ni imel niti suhega kruha, pač pa jezično ženo.

»Morda se mi bode drugod bolje godilo,« si misli, »na tujem mi nihče ne bo očital, da sem lenuh, in kar si prislužim, vsaj v miru povžijem.«

Ni hodil dolgo.

»Kam, prijatelj?« zakliče nekdo za njim.

Črevljar se obrne, pa vidi, kako neki tujec hiti za njim.

»Po svetu grem,« odgovori črevljar. »Od žene sem pobegnil, ker ne morem izhajati z njo.«

»Prav tako se je godilo meni,« pripoveduje neznanec. »Tudi jaz sem pobegnil od svoje žene. Hudobec sem, a ne boj se me, nič hudega ti ne storim. Skupaj bova hodila, in dobro se nama bo godilo. Kakšen križ sem imel z ženo! Glej, molek mi je vselej dala pod zglatve, in moral sem leči k znojžu. Ko mi je zjutraj prestiljala, je preložila blazino k znojžu, in zopet sem moral drugače leči. Drugi dan je zopet tako storila kakor prej. Ukazal sem ji, naj vrže molek stran, toda zaman. Iz hiše me je izgnala, rekoč, naj se več ne prikažem vanjo. Kaj mi je bilo početi? Šel sem med ljudi in jih zopet izkušam.«

Črevljar se ni bal hudobca. Sprijaznil se je z njim.

»Siromaštva ne bova trpela, pomagal bom jaz,« obeta hudobec. »Ne bo ti treba skrbeti za kruh, če me boš le slušal. Kraljico bom obsedel in ti me pojdeš izganjat. Kralj ti dobro plača.«

Šla sta v glavno mesto, in zdajci se je razširila novica, da je zbolela kraljična. Pripovedovali so, da razsaja, kakor bi se ji bilo zmešalo, in da morajo paziti nanjo, da si ne stori kaj žalega. Na ogljih ulic je bilo nabito kraljevo oznanilo, da postane kraljevi zet in sovladar, kdor pomore kraljični; po vladarjevi smrti bo pa kraljevi prestol njegov.

V kraljevi grad so prihajali najizvrstnejši zdravniki. Ali kaj pomaga vsa vednost človeška, kjer nasprotuje peklo? Ničesar niso opravili. Osramočeni so

odhajali iz gradu. Kralj je že malone obupal. Bolezen njegove hčere se ni boljšala, nego se hujšala od dne do dne.

Tudi črevljar se je oglasil v gradu. Preoblekel se je bil za učenega moža. Kraljični ni dal nobenih zdravil, samo križe je delal nad njo in govoril v nerazumnem jeziku. Dobro četrtr ure je trajalo to; kar umolkne čudni zdravnik. In toliko da je umolknil, se je zdajci upokojila kraljična in bila je zdravejša nego kdaj poprej.

»Star sem,« pravi črevljar kralju, »naj si izbere tvoja hči moža, sebi enakega. Daj mi kak dar. Zadovoljen bom, da se le z njim preživim na stare dni.« Vladar mu da tristo goldinarjev; vrhu tega mu ponuja svoj grad. Toda črevljar ga zahvali in še istega dne zapusti kraljev dvor ter gre in mesta.

Na cesti zunaj mesta ga je že čakal njegov tovariš. Oba si razdelita zaslužek.

Ko jima poidejo zadnji denarci, pravi hudobec črevljarju: »Zdaj pojdeva v drugo deželo, in jaz zopet obsedem tamkaj kraljično. Ti me boš prišel izganjat, ali plače moraš zahtevati še enkrat toliko kakor zadnjič.«

Šla sta v drugo deželo. Komaj sta prišla v glavno mesto, se hipoma razširi žalostna novica, da je kraljična nevarno zbolela. Pripovedovali so, da razsaja in da morajo paziti nanjo, da si ne stori kaj žalega. Kralj je razglasil, da postane njegov zet in sovladar in pozneje kralj, kdor pomore kraljični.

Najboljši zdravniki so prihajali v grad, celo iz daljnih krajev so prihiteli, da poskusijo svojo umetnost; ali ničesar niso opravili. Osramočeni so se vračali domov.

Česar niso dosegli učeni možje, to se je posrečilo črevljarju. Zopet je delal nad kraljično križe in zopet je izgovarjal nad njo čudne besede v nerazumnem jeziku. Ko pa je utihnil, se je pomirila kraljična in je bila zdravejša nego poprej.

»Ženo že imam, kralj,« pravi črevljar, ko so mu ponujali plačilo, »in Vaše hčere nočem onesrečiti. Za moža naj si dobi sebi enakega. Le šeststo tolarjev prosim, to je pač majhna plača za tako težavno delo.«

Kralj mu da, kar je zahteval, in še nekoliko po vrhu. Črevljar ga lepo zahvali in takoj odide. Zunaj mesta ga je že čakal tovariš.

»Veš kaj, črevljar, takega življenja sem že sit in ti tudi gotovo. Dosti si prislužil. Imej sam vse te denarje in se vrni domov. Obogatel si. Rada te sprejme žena in potrpi s teboj. Jaz pa pojdem še v tretjo deželo. Tamkaj zopet obsedeva kraljično, toda ne pojdem več iz nje. Kadar jo ugonobim, se polastim zopet druge. Tako nalovim obilno duš svojim bratom. Po pravici ti povem zdaj: izgnali so me iz pekla, jaz pa se moram vendarle spraviti z njimi. Toda to si zapomni: ko bi te ne vem kako silili, da bi zopet zdravil obsedence, se nikar ne predrzni! Na kosce bi te raztrgal.« Ko je bil to zaščil črevljarju, je izginil hudobec.

Črevljar se je vrnil domov. Ženi se razvedri obraz, ko vidi, koliko denarja je prinesel mož s pota. Kje in kako jih je dobil, tega ni povedal. Rekel je, da jih je našel, in žena ni dalje povpraševala.

Nekega dne se ustavi kočija s potnima, prašnima konjema pred črevljarjevo kočo. Dva gospoda skočita iz nje in stopita v hišo.

»Naš kralj ti ukazuje, da precej sedeš k nama na voz in se odpelješ k njemu v grad,« veli črevljarju eden prišlecev.

»Zakaj mi neki ukazuje to vaš kralj?« vpraša črevljar nekako ošabno.

»Njegova hči je hudo obolela in ker je zvedel, da si ti že dve kraljični v tujih deželah ozdravil, zato pošilja pote,« odgovori kraljevi poslanec.

»Kaj? Jaz naj bi bil dve kraljični v tujih deželah ozdravil?« se čudi črevljar. »Jaz se držim svojega rokodelstva, katerega me je naučil rajni oče, o zdravlilstvu pa ne umejem ničesar. Med veliko gospodo nisem nikdar zahajal.«

Nato reče kraljev poslanec: »Slediti te je dal kralj, kam pojdeš iz njegovega mesta, kjer si bil naposled, in prav do te-le vasi so prišli za teboj njegovi ogleduhi. V tej-le koči si izginil. Nikar ne taji! Ali pojdi z nama, ali pa te da obesiti tvoj kralj zato, da ustreže našemu. Tako je in mir besedi. Stori, kar se ti zdi.«

»Ali me obesijo, ali pa me hudobec raztrga,« si misli črevljar in odide s kraljevima poslancema.

Kraljični je bilo hudo, huje nego poprejšnjima kraljičnima. Črevljar se prestraši. Jedil, ki so jih položili predenj, se niti ne dotakne. Pokažejo mu izbo, kjer je razgrajala kraljična.

»Nihče ne sme biti vpričo, sicer se mi ne posreči zdravljenje« reče spremljevalcem. Potem priporoči dušo Bogu ter se prekriža. Puste ga samega v izbo. Kraljična je grozno besnela.

»Ali si vendar prišel?« sikne iz ubožice hudobčev glas.

»I molči!« vzklikne črevljar. »Ne črhni!«

»Kaj pa se je zgodilo?« vpraša hudobec.

»Najini ženi naju iščeta, da bi naju okomatali in orali z nama,« zastoče črevljar.

Ni še izgovoril, kar se razleti okno, kosi stekla odlete daleč proč, črevljarja pa zbode v nos čuden žveplen duh. Hudobec je odletel v peklo, ker se je vstrašil žene, ki mu je zagrenila življenje na zemlji. Nikdar več se ni vrnil na svet. Kraljične so imele mir od tedaj.

Tisti hip, ko se je razletelo okno, je ozdravela kraljična. Njen oče je vzel črevljarja k sebi v grad. Poslal je tudi po njegovo ženo. Lepo je skrbel za oba do smrti.

